

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Проект

ЗАКОН

за изменение и допълнение на Кодекса на труда

(Обн., ДВ, бр. 26 и 27 от 1986 г.; изм. и доп., бр. 6 от 1988 г., бр. 21, 30 и 94 от 1990 г., бр. 27, 32 и 104 от 1991 г., бр. 23, 26, 88 и 100 от 1992 г.; Решение № 12 на Конституционния съд от 1995 г. – бр. 69 от 1995 г.; изм. и доп., бр. 87 от 1995 г., бр. 2, 12 и 28 от 1996 г., бр. 124 от 1997 г., бр. 22 от 1998 г.; Решение № 11 на Конституционния съд от 1998 г. – бр. 52 от 1998 г.; изм. и доп., бр. 56, 83, 108 и 133 от 1998 г., бр. 51, 67 и 110 от 1999 г., бр. 25 от 2001 г., бр. 1, 105 и 120 от 2002 г., бр. 18, 86 и 95 от 2003 г., бр. 52 от 2004 г., бр. 19, 27, 46, 76, 83 и 105 от 2005 г., бр. 24, 30, 48, 57, 68, 75, 102 и 105 от 2006 г., бр. 40, 46, 59, 64 и 104 от 2007 г., бр. 43, 94, 108 и 109 от 2008 г., бр. 35, 41 и 103 от 2009 г., бр. 15, 46, 58 и 77 от 2010 г.; Решение № 12 на Конституционния съд от 2010 г. – бр. 91 от 2010 г.; изм. и доп., бр. 100 и 101 от 2010 г., бр. 18, 33, 61 и 82 от 2011 г., бр. 7, 15, 20 и 38 от 2012 г.; Решение № 7 на Конституционния съд от 2012 г. – бр. 49 от 2012 г.; изм. и доп., бр. 77 и 82 от 2012 г., бр. 15 и 104 от 2013 г. и бр. 1, 27 и 61 от 2014 г.)

§ 1. В чл. 3 се създават ал. 3 и 4:

„(3) По въпроси в обхвата на ал. 1 могат да се сключват споразумения между представителните организации на работниците и служителите и работодателите за приемане на нормативни актове, когато:

1. споразумението е сключено по тяхно искане след преценка на държавата;

2. държавата е предложила сключване на споразумението.

(4) Изпълнението на споразуменията по ал. 3 се осъществява от държавата.“

§ 2. Създава се чл. 114а:

„Трудов договор за краткотрайна сезонна селскостопанска работа

Чл. 114а. (1) Трудов договор за краткотрайна сезонна селскостопанска работа може да се сключва между работник и регистриран земеделски стопанин за работа за един ден, като това време не се признава за трудов стаж.

(2) С един работник може да се сключват трудови договори общо за не повече от 90 работни дни в една календарна година.

(3) Трудов договор може да се сключва за професии, неизискващи специална квалификация в основна икономическа дейност „Растениевъдство“ – само за прибиране на реколтата от плодове, зеленчуци и розов цвят.

(4) Трудовият договор по ал. 1 съдържа данни за страните, място на работа, наименование на длъжността, размер на трудовото възнаграждение, дата на изпълнение на работата, продължителност, начало и край на работния ден. Продължителността на работното време е равна на пълната законоустановена продължителност.

(5) Трудовото възнаграждение се изплаща лично на работника срещу разписка в края на работния ден.

(6) При сключване и при прекратяване на трудовия договор не се прилагат чл. 62, ал. 3 и 4, чл. 127, ал. 1, т. 4 и чл. 128а, ал. 3.

(7) Условието и редът за предоставяне, регистриране и отчитане на трудовите договори пред инспекцията по труда се определят с наредба на министъра на труда и социалната политика, съгласувана с управителя на Националния осигурителен институт и с изпълнителния директор на Националната агенция за приходите. С наредбата се утвърждава и образец на трудов договор по ал. 1.

(8) Работниците, които полагат труд по ал. 1, се осигуряват при условия и по ред, установени в Кодекса за социално осигуряване и в Закона за здравното осигуряване.“

§ 3. Създава се чл. 128б:

„Задължение на работодателя да води трудово досие на работника или служителя

Чл. 128б. (1) Работодателят е длъжен да води трудово досие на всеки работник или служител.

(2) Трудовото досие на работника или служителя се създава при постъпване на работа и в него се съхраняват документите във връзка с възникването, съществуването и прекратяването на трудовото правоотношение.

(3) Работникът или служителят има право да получава заверени копия от съхраняваните документи по реда на чл. 128а.“

§ 4. В чл. 139 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 3:

„(3) В случаите по ал. 2 извън времето на задължителното присъствие работникът или служителят може да отработва неотработеното дневно работно време в следващия или в други дни от същата работна седмица. Начинът на отчитането на работното време се урежда с правилника за вътрешния трудов ред на предприятието.“

2. Досегашните ал. 3, 4 и 5 стават съответно ал. 4, 5 и 6.

§ 5. В чл. 161 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 2:

„(2) Времето на неплатен служебен или творчески отпуск по ал. 1 се зачита за трудов стаж.“

2. Алинеи 2 и 3 стават съответно ал. 3 и 4.

§ 6. В чл. 164 ал. 1 се изменя така:

„(1) След използване на отпуска поради бременност, раждане или осиновяване, ако детето не е настанено в детско заведение, работничката или служителката има право на допълнителен отпуск за отглеждане на дете до навършване на 2-годишната му възраст.“

§ 7. Член 165 се отменя.

§ 8. В чл. 192, ал. 1 думата „лице“ се заменя с „длъжностно лице с ръководни функции“.

§ 9. В чл. 230 се правят следните изменения:

1. В ал. 1, изречение първо думата „обучаемият“ се заменя с „той“.

2. В ал. 3, изречение първо думата „обучаемият“ се заменя с „работникът или служителят“.

3. В ал. 4 думата „обучаемият“ се заменя с „работникът или служителят“.

§ 10. В чл. 231 се правят следните изменения:

1. В ал. 1, изречение първо думата „обучаемия“ се заменя с „работника или служителя“.

2. В ал. 2, изречение първо думата „обучаемия“ се заменя с „работника или служителя“.

3. В ал. 3 навсякъде думата „обучаемият“ се заменя с „работникът или служителят“.

§ 11. В чл. 232 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думата „обучаемия“ се заменя с „работника или служителя“ и думата „обучаемият“ се заменя с „работникът или служителят“.

2. В ал. 2 думата „обучаемия“ се заменя с „работника или служителя“.

3. В ал. 3 думата „обучаемият“ се заменя с „работникът или служителят“.

§ 12. В чл. 404, ал. 1, т. 3 накрая се поставя точка и запетая и се добавя „да поставят специален знак, указващ приложената принудителна административна мярка, като при неразрешеното му премахване се носи административнонаказателна отговорност“.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 13. В Кодекса за социално осигуряване (обн., ДВ, бр. 110 от 1999 г.; Решение № 5 на Конституционния съд от 2000 г. – бр. 55 от 2000 г.; изм. и доп., бр. 64 от 2000 г., бр. 1, 35 и 41 от 2001 г., бр. 1, 10, 45, 74, 112, 119 и 120 от 2002 г., бр. 8, 42, 67, 95, 112 и 114 от 2003 г., бр. 12, 21, 38, 52, 53, 69, 70, 112 и 115 от 2004 г., бр. 38, 39, 76, 102, 103, 104 и 105 от 2005 г., бр. 17, 30, 34, 56, 57, 59 и 68 от 2006 г.; попр., бр. 76 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 80, 82, 95, 102 и 105 от 2006 г., бр. 41, 52, 53, 64, 77, 97, 100, 109 и 113 от 2007 г., бр. 33, 43, 67, 69, 89, 102 и 109 от 2008 г., бр. 23, 25, 35, 41, 42, 93, 95, 99 и 103 от 2009 г., бр. 16, 19, 43, 49, 58, 59, 88, 97, 98 и 100 от 2010 г.; Решение № 7 на Конституционния съд от 2011 г. – бр. 45 от 2011 г.; изм. и доп., бр. 60, 77 и 100 от 2011 г., бр. 7, 21, 38, 40, 44, 58, 81, 89, 94 и 99 от 2012 г., бр. 15, 20, 70, 98, 104, 106, 109 и 111 от 2013 г., бр. 1, 18, 27, 35, 53 и 107 от 2014 г. и бр. 12, 14 и 22 от 2015 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 4:

а) създава се нова ал. 10:

„(10) Лицата по чл. 114а, ал. 1 от Кодекса на труда подлежат на осигуряване за инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт и за трудова злополука и професионална болест.“;

б) досегашната ал. 10 става ал. 11.

2. В чл. 4а, ал. 5 думите „чл. 4, ал. 10“ се заменят с „чл. 4, ал. 11“.

3. В чл. 6, ал. 10, т. 1 след думите „чл. 4, ал. 1“ се добавя „и 10“.

4. В чл. 7 се създава ал. 13:

„(13) Осигурителните вноски за държавното обществено осигуряване за лицата по чл. 4, ал. 10 се внасят авансово върху не по-малко от минималния месечен размер на осигурителния доход по чл. 6, ал. 2, т. 3.“

5. В чл. 42 се създава ал. 4:

„(4) Паричните обезщетения за временна неработоспособност поради трудова злополука и професионална болест на лицата по чл. 114а, ал. 1 от Кодекса на труда се изплащат за срока на неработоспособността, но за не повече от 90 календарни дни.“

6. В чл. 54а, ал. 1, т. 3 след думите „по този кодекс“ се поставя запетая и се добавя „с изключение на лицата по чл. 4, ал. 10“.

7. В чл. 54д, ал. 1, т. 1 след думите „по този кодекс“ се поставя запетая и се добавя „с изключение на лицата по чл. 4, ал. 10“.

§ 14. В Закона за здравното осигуряване (обн., ДВ, бр. 70 от 1998 г.; изм. и доп., бр. 93 и 153 от 1998 г., бр. 62, 65, 67, 69, 110 и 113 от 1999 г., бр. 1 и 64 от 2000 г., бр. 41 от 2001 г., бр. 1, 54, 74, 107, 112, 119 и 120 от 2002 г., бр. 8, 50, 107 и 114 от 2003 г., бр. 28, 38, 49, 70, 85 и 111 от 2004 г., бр. 39, 45, 76, 99, 102, 103 и 105 от 2005 г., бр. 17, 18, 30, 33, 34, 59, 80, 95 и 105 от 2006 г., бр. 11 от 2007 г.; Решение № 3 на Конституционния съд от 2007 г. – бр. 26 от 2007 г.; изм. и доп., бр. 31, 46, 59, 97, 100 и 113 от 2007 г., бр. 37, 71 и 110 от 2008 г., бр. 35, 41, 42, 93, 99 и 101 от 2009 г., бр. 19, 26, 43, 49, 58, 59, 62, 96, 97, 98 и 100 от 2010 г., бр. 9, 60, 99 и 100 от 2011 г. бр. 38, 60, 94, 101 и 102 от 2012 г., бр. 4, 15, 20, 23 и 106 от 2013 г. и бр. 1, 18, 35, 53, 54 и 107 от 2014 г.) в чл. 40, ал. 1, т. 1 след думите „чл. 4, ал. 1“ се добавя „и 10“.

§ 15. В Закона за насърчаване на заетостта (обн., ДВ, бр. 112 от 2001 г.; изм. и доп., бр. 54 и 120 от 2002 г., бр. 26, 86 и 114 от 2003 г., бр. 52 и 81 от 2004 г., бр. 27 и 38 от 2005 г., бр. 18, 30, 33 и 48 от 2006 г., бр. 46 от 2007 г., бр. 26, 89 и 109 от 2008 г., бр. 10, 32, 41 и 74 от 2009 г., бр. 49, 59, 85 и 100 от 2010 г., бр. 9 и 43 от 2011 г., бр. 7 от 2012 г., бр. 15, 68 и 70 от 2013 г. и бр. 54 и 61 от 2014 г.) в чл. 20 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 3 т. 4 се изменя така:

„4. започнат работа и са осигурени или подлежат на осигуряване по реда на чл. 4 от Кодекса за социално осигуряване с изключение на лицата по чл. 4, ал. 10 от Кодекса за социално осигуряване или въз основа на заетост са подчинени на законодателството на друга държава – членка на Европейския съюз, или на друга държава – страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство;“.

2. Създава се ал. 10:

„(10) Лицата, които са полагали труд по чл. 114а от Кодекса на труда, уведомяват дирекция „Бюро по труда“ и декларират размера на полученото възнаграждение до 5-о число на месеца, следващ месеца, през който е положен трудът.“

§ 16. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник“.

§ 17. Параграф 2 е в сила до 31 декември 2015 г. включително.

Законът е приет от 43-ото Народно събрание на 2015 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:**

(Цецка Цачева)

М О Т И В И

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Кодекса на труда

Законопроектът има за цел да уреди неуредени трудови правоотношения и да усъвършенства и прецизира действащи текстове в Кодекса на труда.

Предлага се създаването на правна възможност да се сключват споразумения между представителните организации на работниците и служителите и работодателите за приемане на нормативни актове, когато споразумението е сключено по тяхно искане след преценка на държавата или държавата е предложила сключване на споразумението. Изпълнението на споразуменията ще се осъществява от държавата.

Със законопроекта се предлага приемането на нова законова разпоредба - чл. 114а от Кодекса на труда, с оглед необходимостта от регламентиране на краткотрайната сезонна селскостопанска работа, възложена от регистриран земеделски стопанин, чрез сключване на трудови договори за един ден. Трудовите договори ще могат да се сключват в основна икономическа дейност „Растениевъдство“ само за прибирането на реколтата от плодове, зеленчуци и розов цвят, за професии, неизискващи специална квалификация. Предвидено е такива трудови договори да могат да бъдат сключвани с един работник общо за не повече от 90 работни дни в календарна година. В текста са посочени задължителните елементи на този специфичен вид трудови договори и че времето по тях не се признава за трудов стаж. Изрично е предвидено, че за тях не се изпращат уведомления в Националната агенция за приходите, за изпълнението на работата по тях не се връчва длъжностна характеристика и не се издава заповед за прекратяване на трудовия договор поради изтичане на срока. Предвижда се издаване на наредба от министъра на труда и социалната политика, с която ще се определят условията и редът за предоставяне, регистриране и отчитане на трудовите договори пред инспекцията по труда и ще се утвърждава образец на трудов договор. Предлага се тези работници да се осигуряват само във фонд „Пенсии“ и фонд „Трудова злополука и професионална болест“. Паричните обезщетения при настъпила трудова злополука и професионална болест ще се изплащат за срока на неработоспособността, но за не повече от 90 календарни дни, поради краткотрайния характер на сезонната селскостопанска работа. С промени в Закона за здравното осигуряване се създава възможност за времето, през което ще бъдат наемани, тези лица да бъдат здравно осигурявани, като здравноосигурителните вноски ще се внасят авансово от работодателите заедно с вноските за социално осигуряване. Предлагат се и изменения, с които ще се даде възможност лицата, които полагат труд по време на сезонната селскостопанска работа, да не бъдат

лишавани от паричните обезщетения за безработица, които получават, както и да имат право да ползват пълния набор от посреднически услуги по Закона за насърчаване на заетостта.

Предвидено е разпоредбата на чл. 114а да се прилага до 31 декември 2015 г. След като бъде направен анализ на приложението ѝ, може да се удължи нейното действие, включително да се разшири приложното ѝ поле и за други дейности при доказана ефективност.

Всяко предприятие и организация създава и води трудови досиета на своите работници и служители, макар и изрична правна регламентация за това да не съществува. С предложението за нов текст в Кодекса на труда – чл. 128б, този пропуск в правната регламентация се отстранява и се урежда изрично задължението на работодателя да води трудово досие на работника или служителя; неговото създаване и правото на работника или служителя да получава заверени копия от съхраняваните в досието документи.

Предлага се промяна в чл. 139 от Кодекса на труда относно установяването на работно време с променливи граници с цел съвместяване на трудовите и семейните задължения на работника или служителя. С нея се предвижда в предприятията, в които организацията на труда позволява да се установява работно време с променливи граници, извън времето на задължително присъствие работникът или служителят да може да отработва неотработеното дневно работно време в следващия или в други дни от същата работната седмица. Начинът на отчитането на работното време ще се урежда с правилника за вътрешния трудов ред на предприятието.

Със законопроекта се предлага да бъде създадена нова ал. ² на чл. 161 от Кодекса на труда, съгласно която времето на неплатен служебен или творчески отпуск по ал. 1 да се зачита за трудов стаж, тъй като този въпрос не е законово уреден, а следва да бъде уреден с оглед предназначението на отпуска.

С предложените промени в чл. 164, ал. 1 от Кодекса на труда се предвижда след използване на отпуска поради бременност, раждане или осиновяване, ако детето не е настанено в детско заведение, работничката или служителката да има право на допълнителен отпуск за отглеждането му до навършване на 2-годишна възраст.

Предложената промяна в чл. 164, ал. 1 от Кодекса на труда цели уеднаквяване на продължителността на отпуска за майчинство за четвърто и следващо дете с този за първо, второ и трето дете, гарантиране задължението на държавата да насърчава раждането на повече деца и да подкрепи отговорното родителство и е израз на демографска политика.

В резултат от предложената промяна правото на платен отпуск за майчинство за четвърто и следващо дете ще бъде в размер на две години, а не на година и половина, както досега. Поради това отпада необходимостта от 6-те месеца неплатен

отпуск, на който имаха право такива майки, и се предлага отмяна на чл. 165 от КТ.

По този начин се осигурява равнопоставеност при отглеждането на децата в семейството, независимо от техния брой.

С текста на чл. 192, ал. 1 от Кодекса на труда е регламентирано, че дисциплинарните наказания се налагат от работодателя или от определено от него лице, или от друг орган, оправомощен със закон. От този текст не става ясно какво точно лице от предприятието работодателят може да определи като лице, оправомощено да налага дисциплинарни наказания. Във връзка с това със законопроекта се конкретизира, че това следва да бъде длъжностно лице с ръководни функции.

Предложено е прецизиране на текстовете по отношение на обучението по време на работа в чл. 230, 231 и 232 от Кодекса на труда чрез замяна на думите „обучаем“ с „работник или служител“.

В чл. 404, ал. 1, т. 3 от Кодекса на труда се предлага нова административна мярка, съгласно която контролните органи на инспекцията по труда, както и органите по чл. 400 и 401 от Кодекса на труда да могат в случаите, когато спират дейността на предприятия, производства и обекти, включително строежа и реконструкцията им, както и машини, съоръжения и работни места – когато нарушенията на правилата за здравословни и безопасни условия на труда застрашават живота и здравето на хората, да поставят специален знак, за неразрешеното премахване на който се предвижда да се носи административнонаказателна отговорност.

Със Заключителните разпоредби на законопроекта се предлагат съответни изменения и допълнения в Кодекса за социално осигуряване, Закона за здравното осигуряване и в Закона за насърчаване на заетостта, свързани с новата разпоредба на чл. 114а в Кодекса на труда.

Приемането на законопроекта ще уреди неуредени до момента трудови правоотношения, ще отговори на икономическата реалност и ще доведе до усъвършенстване на действащи законови разпоредби.

Предлага се Законът за изменение и допълнение на Кодекса на труда да влезе в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник“.

ЗА МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Румяна Бъчварова)